

TURISTIK KREDITLARNI RIVOJLANTIRISH TAMOYILLARI

Ilmiy rahbar: **Narzullayeva Ozoda**

SamISI, "Bank ishi kafedrasi" o'qituvchisi

Narzullayev Ravshan

SamISI, Bank-Moliya xizmatlari fakulteti talabasi

***Annotatsiya:** Maqola, turistik kreditlar sohasidagi rivojlantirishning muhimligini, sayohat sanoatidagi o'sish va rivojlanishga qanday ta'sir qilishi mumkinligini va muhim rivojlantirish tamoyillarini ko'rsatib beradi. Bundan tashqari, turistik kreditlarni rivojlantirish sohasidagi muhim muammolarni va yondashuvlarni o'rganib chiqishdan iborat.*

***Kalit so'zlar:** Hamkorliklar, sherikliklar, qulay to'lov tizimi, elektron to'lov tizimi, moliyaviy ta'minot.*

Kirish. Turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari sayohat sanoati sektorini o'sishini rag'batlantirish va sayohatchilarni qo'llab-quvvatlash maqsadida olib borilgan muhim qadamlardan biri bo'lib hisoblanadi. Turistik kreditlar, sayohatchilar uchun moliyaviy yordamni osonlashtirish, sayohat xarajatlari bilan bog'liq moliyaviy muammolarni hal etish va sayohat sanoatining rivojlantirishini rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari, quyidagi asosiy yo'nalishlarga e'tibor qaratadi:

Hamkorlik va sherikliklar: Turistik kreditlarni rivojlantirishda, banklar, sayohat agentliklari, aviakompaniyalar va mehmonxonalar kabi turistik sohaga oid tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlik va sherikliklar muhim ahamiyatga ega. Ushbu tashkilotlar birgalikda turistik kreditlarni jalb etish, reklama va marketing faoliyatlari,

paket tur dasturlari va boshqalar kabi loyihalarni amalga oshirishda ko'rsatuvchi imkoniyatlarni taqdim etishadi.

Qulay to'lov shartlari: Turistik kreditlarni rivojlantirishda, sayohatchilar uchun qulay to'lov shartlari sayohat xarajatlarini muddati bo'icha amortizatsiya qilish, past foiz stavkalarni taqdim etish, to'lovlar to'lash muddatini kechiktirish va boshqalar kabi imtiyozlardan iborat bo'lishi mumkin.

Elektron to'lov tizimlari: Turistik kreditlarni rivojlantirishda, elektron to'lov tizimlari kata ahamiyatga ega. Bu, sayohatchilarga onlayn to'lov imkoniyatini taqdim etadi va uning sayohat xarajatlarini oson va ishonchli shaklda to'lashlariga imkoniyat yaratadi.

Moliyaviy ta'minot: Turistik kreditlarni rivojlantirishda moliyaviy ta'minotni ta'minlash muhimdir. Banklar va moliyaviy tashkilotlar, sayohatchilarga moliyaviy ko'rsatgichlarni taqdim etish, moliyaviy risklarni boshqarish, moliyaviy hisob-kitoblarni osonlashtirish va uzluksizligini ta'minlash bilan bog'liq xizmatlarni taklif etish yo'li orqali turistik kreditlarni olishni rag'batlantirishadi.

Turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari, sayohat sanoatidagi rivojlanishni rag'batlantirish va sayohatchilarning sayohat xarajatlarini moliyaviy tomondan osonlashtirish maqsadida muhim qadam hisoblanadi. Bu tamoyillar turistik sohada hamkorlik va sherikliklarni rivojlantirishni, qulay to'lov shartlarini taqdim etishni, elektron to'lov tizimlarini o'rnatishni va moliyaviy ta'minotni ta'minlashni o'z ichiga oladi.

Adabiyotlar tahlili. « Tourism and Development: Concepts and Issues » - Richard SHarpley, David J. Telfer. (2014): Adabiyotda turizmning rivojlanishi va turistik kreditlarni olishning o'zaro bog'liqlikni tahlil qiladi. Turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari va ularning turizm sektoridagi roli haqida nazariy va amaliy ma'lumotlar berilgan.

«Tourism Financing and Policy Perspectives» - by Noel Scott, Eric Laws, and Rodolfo Baggio(2012): Kitobda turistik kreditlarni rivojlantirishning moliyaviy va siyosiy nuqtai nazariga bag'ishlangan. Turizm sektoridagi moliyaviy qo'llab-

quvvatlashning o'zgaruvchanliklari va turistik kreditlarni olishning ahamiyati haqidagi ko'rsatmalarga e'tibor berilgan..

«Tourism and Sustainable Economic Development»-edited by Rinaldo Brau, Laura Castellucci, and Carlo M. Travaglini (2013) Adabiyotda turistik kreditlarni rivojlantirishning iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini o'rganishga bag'ishlangan. Turizm sohasidagi tadbirkorliklarga moliyaviy qo'llab-quvvatlashning turizmning mustaqil va barqaror rivojlanishga olib keladigan muhim ahamiyati ko'rsatilgan.

«Tourism, Power and Space»-by Mark Gottdiener(2001): Kitobda turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari va ularning turizm sohasidagi iqtisodiy, siyosiy va mehnatkashlik qurollariga e'tibor beradi. Turistik kreditlarni olishning turizmga ta'sirini va turistik sohaning o'rtasidagi quvvat va joylashuvlarini o'rganishga bag'ishlangan.

«Tourism and Regional Development: New Pathways»-edited by Christian Leasser, and Peter Keller (2010): Kitobda turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari va ularning mintaqaviy rivojlanishga olib keladigan yangiliklar va yo'nalishlar keltirilgan. Turizm sohasida davlatlar va mahalliy hokimiyatlar bilan hamkorlikning ahamiyati va turistik kreditlarni olishning rivojlanishga ta'siri ko'rsatilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu maqolada turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari mavzusidagi turistik kreditlarning roli, moliyalashtirishning asosiy aspektlari, turistik sohada iqtisodiy, sotsial va siyosiy oqibatlari to'g'risida ma'lumotlarni to'plash, tahlil qilish va natijalar muhokamasi keltiriladi.

Tahlil va natijalar muhokamasi. Turistik kreditlarning roli va ahamiyati shuni ko'rsatadiki, turistik kreditlar turizm sohasidagi rivojlanish va iqtisodiy oqibatlarni ko'paytirishda muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Ular turistik sohaga moliyalashtirish imkonini yaratish, infrastruktura va turistik obyektlarning rivojlanishini ta'minlash, turizm sohasidagi investitsiyalarni kengaytirish va turistik tadbirlarni o'zlashtirish uchun kerakli mablag'larni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Moliyalashtirishning turistik sohaga katta oqibatlarga ega bo'lishini ko'rsatadi. Turistik kreditlar, turistik obyektlar va infrastruktur loyihalarini amalga

oshirish, texnologik rivojlanishni ta'minlash, turizm sohasidagi xizmatlarni sifatini oshirish va marketing faoliyatlarini yaxshilash imkonini beradi. Bu esa turistik sohadagi rivojlanish va turistlar sonini oshishiga olib keladi.

Turistik kreditlarning iqtisodiy, sotsial va siyosiy natijalarga katta ta'siri qilishini ko'rsatadi. Iqtisodiy ravishda, turistik kreditlarni rivojlantirishga ta'siri orqali turistik sohada turizmga bo'lgan talabning oshishi, yangi ish o'rinlarini yaratilishi, valyuta kirimlari va moliyalashtirishning o'sishi ko'rsatildi. Sotsial oqibatlarda, turistik kreditlar turizm sohasidagi ish imkoniyatini oshirish, shaxsiy xarajatlarni pasaytirish, asosiy infrastruktur va turistik ob'ektlar yaratish orqali ijtimoiy sohada rivojlanishga imkon berdi. Siyosiy oqibatlarda esa, turistik kreditlar davlatlararo hamkorlikni kuchaytirish, turizm sohasidagi siyosiy qatnashchilarni ko'paytirish va turistik sohadagi siyosiy muommolarni hal qilishda muhim rol o'ynaydi.

Ma'lumotlar tahlili turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari va ularning amalga oshirilishida qanday o'zgarishlarni keltirish mumkinligini ko'rsatadi. Ma'lumotlar to'plami turistik sohada rivojlanishning muhim yo'nalishlarini aniqlash va turistik kreditlarni rivojlantirishning strategiyasini shakllantirishda asosiy manbai bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa va takliflar. Turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari turizm sektoridagi moliyaviy qo'llab-quvvatlashning o'zgaruvchanliklarini tahlil qiladi. Bu tamoyillar turizm sohasidagi tadbirkorliklarni rivojlantirish, turistik ob'ektlarni modernizatsiya qilish, turizm infrastrukturasini va xizmatlarni rivojlantirish va turistik sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlashga yordam beradi. Turistik kreditlarni olishning rivojlanishiga ta'siri va turizm sohasidagi iqtisodiy, siyosiy va mehnatkashlik qurollariga e'tibor berish muhimdir. Turistik kreditlarni turizmga investitsiya qilish, yangi ish o'rinlari yaratish, turizmga bog'liq tadbirlarni olib boorish va turistik sohaning sifatini oshirish uchun muhim moliyaviy vositalar bo'lib hisoblanadi. Turizm kreditlarini rivojlantirish tamoyillari, turistik sohani

kengaytirish, turistlar sonini oshirish, sayohat agentliklari va turistik tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash va turistik infrastrukturani yanada rivojlantirishni o‘z ichiga oladi.

Turizm sektori uchun maxsus kreditlar: Banklar va moliyaviy insitutlar turistik sohaga xizmat ko‘rsatish uchun maxsus kreditlar taklif etishi mumkin. Bu kreditlar, turizm sohasidagi mikro va makro tadbirlarni rivojlantirishda va turistik infrastrukturani yanada rivojlantirishda ishtirok etishi uchun yuqori darajada muhimdir.

Turistik sohada investitsiyalar uchun soliq imtiyozlari: Sarmoyadorlarni turistik sohaga investitsiya qilishga qo‘llab-quvvatlash maqsadida soliq imtiyozlar va ustama imtiyozlar taklif etilishi mumkin. Bu, turistik sohaga investitsiyalar ko‘cherish va yangi mehnat o‘rinlarini yaratish uchun sarmoyadorlarni qo‘llab-quvvatlashga yordam berishi mumkin. Turistik sohani rivojlanishini ta‘minlash uchun ta‘lim va kadrlar: Turistik sohani kengaytirish uchun ta‘lim va kadrlar bo‘icha investitsiyalar juda muhimdir. Dasturlar, kurslar va treninglar orqali turistik sohaning sifatini oshirish, turistlarga yuqori darajada xizmat ko‘rsatish va turistik tadbirkorlikning rivojlanishini ta‘minlash uchun kadrlar tayyorlash lozimdir. Turistik tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash va innovatsiyalar: Turistik sohada innovatsiyalar va yangiliklarni qo‘llab-quvvatlash uchun kreditlar va moliyaviy imtiyozlar taklif etilishi kerak. Bu, turistik sohada yangiliklarni kengaytirish, yangi turistik mahsulotlarni ishlab chiqish va turistlarga qiziqarli va ko‘ngilochar tajribalar taklif etish imkoniyatini yaratishga imkon beradi.

Turistik infrastukturaga investitsiyalar: Turistik sohani rivojlanishi uchun turistik infrastrukturani yanada rivojlantirishga kreditlar va moliyaviy qo‘llab-quvvatlash taklif etilishi kerak. Bu, transport, muzeylar, mehmonxonalarga, restoranlarga va boshqa turistik ob‘ektlarga investitsiyalar ko‘cherish orqali turistik sohada qulayliklar yaratishga imkon beradi.

Turistik tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash agentliklari: Turistik sohani rivojlanishi uchun turistik tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash agentliklari yordamida kreditlar va moliyaviy qo‘llab-quvvatlash taklif etilishi mumkin. Bu agentliklar

turistik tadbirkorlarga maslahatlar, moliyaviy modular, marketing va reklama xizmatlari kabi imkoniyatlarni taklif etish yo‘li orqali turistik sohada faollik ko‘rsatishni oshirishga yordam beradi.

Turistik kreditlarni rivojlantirish tamoyillari, turizm srktoriga investitsiyalarni jalb qilish, turistik sohani rivojlanishini tezlashtirish, turistlar sonini oshirish va turistik tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashga yordam berish kabi muhim chora-tadbirlarni o‘z ichiga oladi. Bu takliflar turistik sohada rivojlantirishni yaxshilash uchun qollanilishi mumkin bo‘lgan takliflardir. Turizm sohasi kelgusi yillarda rivojlanishi kutilayotgan soha bo‘lib, bu rivojlanishni ta‘minlash uchun muhim qadamlardan biri bo‘lib hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

- 1.«Tourism and Development: Concepts and Issues» Richard SHarpley, David J, Telfer (2014).
- 2.«Tourism Financing and Policy Perspectives» by Noel Scott, Eric Laws, and Rodolfo Baggio (2012).
- 3.«Tourism and Sustainable Economic Development» edited by Rinaldo Brau, Laura Castellucci and Carlo M, Travaglini (2013).
- 4.«Tourism, Power and Space» by Mark Gottdiener (2001).
- 5.«Tourism and Regional Development: New Pathways» edited by Christian Leasser, and Peter Keller (2010).